

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять з дисципліни
«Соціальна і демографічна статистика»
для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»
зі спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»
усіх форм навчання

**УДК 364-5 (07)
М 54**

*Затверджено Вченою радою Факультету
гуманітарних технологій,
протокол №6 від 06.02.2020 р.,
згідно з рішенням кафедри соціального забезпечення,
протокол № 1 від 28.08. 2019 р.*

Упорядник: *Док. екон. наук, професор кафедри соціального забезпечення
Захарова Оксана Володимирівна та викладач кафедри
соціального забезпечення Джиквас Анна Олексіївна*

Рецензент: *Манн Р.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та
підприємництва ЧДТУ*

М 54 **Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Соціальна і демографічна статистика» для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» зі спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» усіх форм навчання / [Упоряд.: Захарова О.В., Джиквас А.О.]; М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол. ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2020. – 30 с. – Назва з титульного екрана.**

У виданні містяться рекомендації щодо виконання практичних робіт з дисципліни «Соціальна і демографічна статистика». Наведено задачі за варіантами до розв'язання на практичних заняттях, питання по самостійній роботі за темами дисципліни, питання до екзамену та вимоги до розроблення й оформлення розрахунково-графічної та контрольної робіт, список рекомендованих джерел та літератури.

Для студентів спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» усіх форм навчання.

УДК 364-5 (07)

Навчальне електронне видання
локального використання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Методичні рекомендації до практичних занять
з дисципліни «Соціальна і демографічна статистика»
для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»

зі спеціальності 232 «Соціальне забезпечення» усіх форм навчання

Упорядники *Захарова Оксана Володимирівна та Джиквас Анна Олексіївна*
В авторській редакції

ЗМІСТ

1. Зміст практичних занять з дисципліни «Соціальна і демографічна статистика»....	4
2. Питання до самостійної роботи відповідно тем дисципліни.....	6
3. Виконання розрахунково-графічної роботи.....	14
3.1. Варіанти завдань та завдання відповідно обраного варіанту.....	14
3.2. Вимоги до оформлення та написання розрахунково-графічної роботи.....	23
4. Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи для студентів заочної форми навчання.....	23
4.1. Підготовка до виконання контрольної роботи.....	23
4.2. Оформлення контрольної роботи.....	24
4.3. Порядок зарахування контрольних робіт.....	25
4.4. Варіанти контрольної роботи.....	25
5. Список використаних джерел.....	26
Додаток А.....	28
Додаток Б.....	29
Додаток В.....	30

1. ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА І ДЕМОГРАФІЧНА СТАТИСТИКА»

ЧАСТИНА І. ДЕМОГРАФІЧНА СТАТИСТИКА

- Тема 1. Демографія як наука.** Об'єкт і предмет демографії. Методологія демографії. Зв'язок демографії з іншими науками
- Тема 2. Статистичне спостереження населення.** Цілі та завдання статистичного спостереження населення. Переписи населення. Основні принципи проведення переписів населення. Історія переписів населення. Поточний облік населення.
- Тема 3. Чисельність і структура населення.** Абсолютна чисельність населення. Структура населення. Статова структура населення. Вікова структура населення. Старіння населення. Графічний метод аналізу структури населення. Методи побудови статево-вікових пірамід. Методи аналізу статево-вікових пірамід
- Тема 4. Метод демографічних коефіцієнтів.** Поняття демографічних коефіцієнтів. Середнє населення. Коефіцієнти та ймовірності. Стандартизація демографічних коефіцієнтів
- Тема 5. Шлюбність та розлучуваність.** Шлюбність як демографічна категорія. Шлюбна та сімейна структура населення. Коефіцієнти шлюбності. Показники розлучуваності. Фактори розлучуваності
- Тема 6. Народжуваність і плідність.** Демографічне поняття народжуваності. Показники народжуваності. Індексний аналіз народжуваності. Фактори народжуваності
- Тема 7. Статистичне вивчення смертності.** Демографічне поняття смертності. Показники рівня смертності. Індексний аналіз смертності. Надсмертність і її вимірювання. Смертність за причинами
- Тема 8. Демографічні таблиці.** Демографічний стан і демографічні таблиці. Система показників демографічних таблиць смертності. Система показників таблиць смертності.
- Тема 9. Демографічна сітка. Методи побудови таблиць.** Демографічна сітка. Методи побудови таблиць смертності. Метод Граунта. Прямий метод (метод Лапласа). Метод Бьока. Демографічний метод
- Тема 10. Режим відтворення населення.** Поняття режиму відтворення населення. Емпіричні показники відтворення населення. Теоретичні показники відтворення населення.
- Тема 11. Демографічні моделі.** Необхідність побудови демографічних моделей. Стаціонарне населення. Стабільне населення.
- Тема 12. Демографічне прогнозування.** Цілі та завдання демографічного прогнозування. Історія демографічних прогнозів. Класифікація демографічних прогнозів. Методи демографічного прогнозування. Математичні методи. Метод компонент, або метод пересування вікових груп.

ЧАСТИНА ІІ. СОЦІАЛЬНА СТАТИСТИКА

- Тема 1. Методологічні засади соціальної статистики.** Предмет, об'єкти і

завдання соціальної статистики. Система показників соціальної статистики. Джерела інформації про соціальне життя суспільства. Види та вимірювання соціальних явищ. Статистична оцінка структурних розрізень у соціальних явищах. Виявлення та оцінка взаємозв'язку між соціальними явищами. Використання вибіркового спостереження у соціальних дослідженнях.

Тема 2. Суспільство як об'єкт соціальної статистики. Суспільство як соціальна система. Соціальна структура суспільства. Використання методу статистичних групувань для дослідження соціальної структури суспільства. Сім'я і домогосподарство як елементи соціальної структури. Поняття і види соціальної мобільності.

Тема 3. Статистика рівня життя населення. Поняття категорії «Рівень життя населення» і завдання статистичного вивчення. Обстеження умов життя домогосподарств як основна інформаційна база для вивчення рівня життя населення. Соціальні стандарти та гарантії. Система статистичних показників рівня життя населення. Статистична оцінка бідності. Інтегральні показники рівня життя населення.

Тема 4. Статистика доходів і витрат населення. Види і склад доходів населення. Витрати домашніх господарств, їх склад і структура. Показники доходів населення, аналіз їх динаміки. Статистичний аналіз диференціації населення за рівнем доходів.

Тема 5. Статистика соціального захисту населення. Поняття та завдання соціального захисту населення. Види соціального забезпечення і соціальної допомоги. Показники статистики пенсійного забезпечення населення. Показники статистики соціальної допомоги. Статистичне оцінювання стану та ефективності соціального захисту населення.

Тема 6. Статистика споживання населенням матеріальних благ і послуг. Поняття потреб і споживчих комплексів. Споживання населення на макрорівні. Нормативи споживання і споживчі бюджети. Показники споживання матеріальних благ. Види послуг і показники їх споживання. Аналіз динаміки рівня споживання матеріальних благ і послуг. Статистичний аналіз впливу факторів на динаміку споживання.

Тема 7. Статистика житлових умов та побутового обслуговування населення. Поняття житлового фонду та завдання статистики житлово-комунального обслуговування. Основні показники статистики житлового фонду. Показники оцінки населенням житлових умов. Показники стану та розвитку житлово-комунального обслуговування населення. Статистичні показники побутового обслуговування населення, послуг транспорту та зв'язку.

Тема 8. Статистика охорони здоров'я та медичного обслуговування населення. Поняття, склад та завдання статистики охорони здоров'я та медичного обслуговування. Особливості статистичного вивчення ресурсної бази охорони здоров'я. Показники статистики здоров'я населення. Показники стану медичного обслуговування населення.

Тема 9. Статистика освіти. Поняття освіти та класифікація рівнів освіти. Рівень

освіти та грамотності населення. Система показників статистики освіти

Тема 10. Статистика культури, мистецтва та відпочинку. Поняття, соціально-економічне значення та завдання статистики культури і мистецтва. Система показників закладів культури і мистецтва. Статистика засобів масової інформації. Статистика закладів спорту та відпочинку.

Тема 11. Статистика безпеки та дотримання прав людини. Основні поняття та джерела інформації про громадський порядок. Система показників правової статистики.

Тема 12. Статистика навколишнього середовища. Предмет і завдання статистики навколишнього середовища. Джерела інформації та система показників статистики навколишнього середовища. Показники стану, використання та охорони водних ресурсів. Показники стану та охорони атмосферного повітря. Показники стану, використання та охорони земельних ресурсів. Інтегральні показники якості навколишнього середовища.

Тема 13. Статистика громадської думки. Поняття громадської думки й соціальне значення її статистичного вивчення. Організація вибіркового спостереження громадської думки. Показники статистики громадської думки. Статистичні методи вивчення громадської думки.

2.ПИТАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ВІДПОВІДНО ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Демографія як наука

1. Дайте визначення об'єкта і предмета демографії.
2. Чому Дж. Граунта вважають засновником демографії?
3. Що є атрибутивними ознаками населення?
4. Дайте визначення поняттю «відтворення населення» в широкому та вузькому сенсі?
5. Дайте визначення поняттям «демографічні процеси» і «демографічні події».
6. Що таке «демографічні структури», назвіть їх основні види.
7. Надайте визначення поняттям «покоління» і «когорта».
8. Методи яких наук користується демографія?
9. Назвіть специфічні методи демографії.

Тема 2. Статистичне спостереження населення

1. Дайте характеристику джерел демографічної інформації про населення та вимог до її використання.
2. Дайте визначення перепису населення та основних принципів сучасних переписів.
3. Дайте характеристику категорій населення, що враховуються при переписах.
4. Що таке програма перепису населення та її зміст (на прикладі Всеукраїнського перепису населення 2001 р.)?
5. Хронологія переписів населення в СРСР і Україні.
6. Основні питання, що входять до програми обліку населення в Україні?

Тема 3. Чисельність і структура населення

1. Рівняння демографічного балансу і його компоненти.
2. Приріст (скорочення) населення: поняття, види, методи розрахунку.
3. Відносні показники динаміки чисельності населення: види, визначення, методика розрахунку.
4. Демографічні структури: поняття, види групувань.
5. Статева структура населення, способи вимірювання.
6. Вікова структура населення, поняття, типи.
7. Старіння населення: визначення, види, причини, способи вимірювання.
8. Демографічне навантаження населення: поняття, види, способи вимірювання.
9. Піраміди статеві-вікового складу населення: правила побудови, методи аналізу.

Тема 4. Метод демографічних коефіцієнтів

1. Що таке середнє населення, проблеми та методи його розрахунку?
2. У чому різниця між коефіцієнтами та ймовірностями?
3. У чому різниця між загальними, спеціальними та частковими коефіцієнтами?
4. Що таке стандартизація демографічних коефіцієнтів, її цілі, завдання і можливості застосування?
5. Які основні методи стандартизації демографічних коефіцієнтів? Наведіть формули їхнього розрахунку.
6. Як розраховується величина впливу зовнішніх факторів?
7. У чому полягає проблема вибору «стандарту» та як вона вирішується на практиці?

Тема 5. Шлюбність та розлучуваність

1. Дайте визначення поняттям: шлюб, фактичний, юридичний
2. Які категорії шлюбного стану визначаються при переписах?
3. Дайте визначення категорій «сім'я» та «домогосподарство».
4. Які коефіцієнти належать до системи показників, що характеризують рівень та інтенсивність шлюбності? Їх розрахунок.
5. Яка різниця між населенням у шлюбоспроможному віці та шлюбоспроможним населенням?
6. Як обчислюються спеціальні коефіцієнти шлюбності?
7. Дайте визначення основних факторів розлучуваності.

Тема 6. Народжуваність і плідність

1. Як визначаються в демографії народжуваність і плідність?
2. Які показники існують для визначення рівня народжуваності, порядок їх розрахунку?
3. Який взаємозв'язок між загальним, спеціальним і частковими коефіцієнтами народжуваності?
4. Що означає сумарний коефіцієнт народжуваності та як він розраховується?
5. Яке значення мають кумулятивні коефіцієнти і як вони розраховуються?
6. Які чинники визначають сучасну динаміку народжуваності?
7. Що таке сімейний контроль народжуваності?

Тема 7. Статистичне вивчення смертності

1. Дайте визначення смертності та системи статистичних показників вивчення смертності.
2. У чому особливості розрахунку коефіцієнта смертності немовлят?
3. У чому сутність індексного методу аналізу смертності?
4. Що таке «надсмертність» і як вона вимірюється?
5. Що таке Міжнародна класифікація хвороб і причин смерті?
6. Який порядок обчислення коефіцієнтів смертності за причинами?

Тема 8. Демографічні таблиці

1. Поняття демографічного стану людини та його властивості.
2. Поняття демографічних таблиць, їхнє призначення та система елементарних показників.
3. Методи умовного та реального покоління, їх характеристика.
4. Характеристика показників таблиць дожиття та середньої очікуваної тривалості життя, їх взаємозв'язок.
5. Демографічний зміст показника середньої очікуваної тривалості життя новонародженого.

Тема 9. Демографічна сітка. Методи побудови таблиць

1. Для чого призначена демографічна сітка?
2. Як називаються лінії, з яких складається демографічна сітка?
3. Чим є лінії та фігури на демографічній сітці?
4. Сформулюйте правила користування демографічною сіткою.
5. Дайте визначення сукупностей тих, хто живе.
6. Дайте визначення головним сукупностям померлих.
7. Що таке елементарні сукупності померлих? Чим вони відрізняються від головних сукупностей?
8. Які знаєте методи побудови таблиць смертності?
9. Як розрахувати вихідний показник для побудови таблиці смертності методом Бьока?
10. Як розрахувати вихідний показник для побудови таблиці смертності демографічним методом?

Тема 10. Режим відтворення населення

1. Сформулюйте зміст поняття «режим відтворення населення» і якими показниками він вимірюється?
2. Порядок розрахунку та зміст показників «сумарний коефіцієнт народжуваності», бруто- і нетто-коефіцієнтів відтворення населення».
3. Порядок розрахунку та зміст показника довжина покоління.
4. Що таке істинний коефіцієнт відтворення населення і як він розраховується?
5. Дайте визначення показника «ціна простого відтворення населення».

Тема 11. Демографічні моделі

1. Необхідність побудови теоретичних моделей населення та їхня роль у демографічному аналізі.
2. Гіпотези побудови моделі стаціонарного населення.
3. Порядок розрахунку параметрів стаціонарного населення.
4. Гіпотези побудови моделі стабільного населення.

5. Порядок розрахунку параметрів стабільного населення.

Тема 12. Демографічне прогнозування

1. У чому полягає необхідність демографічного прогнозування?

2. Види демографічних прогнозів.

3. Основні методи демографічного прогнозування.

4. Математичних методів прогнозування та їх основні недоліки.

5. Основні особливості методу компонент.

6. Порядок перспективного розрахунку методом пересування вікових груп.

7. Порядок розрахунку числа народжених за порогом прогнозу.

8. В чому полягає сутність правила демографічної амортизації та правила демографічної компенсації?

ЧАСТИНА II. СОЦІАЛЬНА СТАТИСТИКА

Тема 1. Методологічні засади соціальної статистики

1. Сутність предмету соціальної статистики.

2. Об'єкти соціальної статистики: їхні типи та особливості.

3. Завдання соціальної статистики на сучасному етапі.

4. Система показників соціальної статистики: поняття, вимоги до визначення, призначення.

5. Основні джерела інформації про соціальні явища і процеси.

6. Види соціальних явищ та особливості їхнього вимірювання.

7. Види, розрахунок і зміст показників оцінки структурних розбіжностей у соціальних явищах.

8. Мета визначення і розрахунок коефіцієнтів взаємної спряженості Пірсона і Чупрова.

9. Можливості використання методу рангової кореляції у дослідженні взаємозв'язків між соціальними явищами.

10. Організація і проведення вибіркового спостережень.

11. Методи розрахунку середньої та граничної похибки вибірки.

Тема 2. Суспільство як об'єкт соціальної статистики

1. Поняття соціальної системи.

2. Визначення соціальної структури суспільства.

3. Сутність концепції соціальної стратифікації.

4. Соціальний статус людини: поняття і види.

5. Моделі класової структури суспільства за концепцією соціальної стратифікації.

6. Види соціальної структури суспільства і рівні її вивчення.

7. Вивчення демографічної та етнічної структури населення.

8. Структура населення за джерелами засобів існування.

9. Поняття сім'ї та домогосподарства, основні відмінності.

10. Види і типи домогосподарств.

11. Показники за результатами групувань домогосподарств за демографічними і соціально-економічними ознаками.

12. Поняття горизонтальної та вертикальної соціальної мобільності населення.

13. Статистичні показники кількісної оцінки процесів соціальної мобільності.

14. Показники абсолютної та відносної інтенсивності соціальної мобільності населення.

15. Показники оцінки соціальної мобільності між поколіннями.

Тема 3. Статистика рівня життя населення

1. Поняття рівня життя у вузькому і широкому розумінні.

2. Характеристика якісних рівнів життя населення.

3. Завдання статистичного вивчення рівня життя населення.

4. Джерела інформації для статистичного дослідження життєвого рівня населення.

5. Програма обстеження умов життя домогосподарств.

6. Поняття державних соціальних стандартів і гарантій.

7. Встановлення і зміст прожиткового мінімуму.

8. Соціальні норми і нормативи, їхня класифікація.

9. Поняття суспільних і особистих потреб.

10. Міжнародні системи показників рівня життя населення.

11. Система соціальних індикаторів рівня життя в Україні.

12. Проблеми статистичного оцінювання бідності,

13. Поняття межі бідності, її різновиди.

14. Статистичні показники оцінки бідності.

15. Рівень бідності, його поняття і розрахунок.

16. Сукупний і середній дефіцит доходів бідного населення.

17. Розрахунок і зміст коефіцієнту глибини бідності.

18. Показники розшарування бідного населення.

19. Причини побудови інтегрального показника рівня життя населення.

20. Методика розрахунку Індексу людського розвитку.

21. Підходи до удосконалення методики розрахунку Індексу людського розвитку.

Тема 4. Статистика доходів і витрат населення

1. Поняття доходу за концепцією Дж. Хікса.

2. Види доходів на макроекономічному рівні.

3. Формування первинних доходів домогосподарств.

4. Визначення наявних доходів домогосподарств.

5. Інформаційна база для дослідження доходів населення.

6. Склад грошових доходів домогосподарств.

7. Визначення загальних і наявних доходів домогосподарств.

8. Сукупні ресурси домогосподарств.

9. Показники витрат домогосподарств на макrorівні.

10. Грошові та сукупні витрати домогосподарств, їх структура.

11. Поняття і визначення реальних доходів населення.

12. Індексний аналіз динаміки доходів населення.

13. Номінальна і реальна заробітна плата: поняття й аналіз їхньої динаміки.

14. Розрахунок і зміст індексів середньодушового доходу змінного складу, постійного складу і структурних зрушень.

15. Коефіцієнти диференціації доходів, їхній розрахунок і зміст.

16. Побудова графіку «Крива Лоренца».

Тема 5. Статистика соціального захисту населення

1. Основні міжнародні документи, в яких закріплене право на соціальне забезпечення людини.
2. Поняття, завдання та видисоціального захисту населення.
4. Визначення і види соціального забезпечення населення.
5. Соціальна допомога, її відміна від соціального забезпечення.
6. Завдання соціальної статистики щодо вивчення соціального захисту населення.
7. Види соціальної допомоги.
8. Напрями діяльності держави у сфері соціального захисту.
9. Характеристика системи пенсійного забезпечення в Україні.
10. Основні види призначуваних пенсій.
11. Статистичні показники пенсійного забезпечення населення.
12. Аналіз динаміки середнього розміру пенсій.
14. Види й показники державної допомоги сім'ям з дітьми.
15. Умови надання соціальної допомоги малозабезпеченим.
16. Соціальні пільги і субсидії, їхні види й умови призначення.
17. Показники стану і ефективності соціального захисту.

Тема 6. Статистика споживання населенням матеріальних благ і послуг

1. Поняття особистих потреб населення та їхня класифікація.
2. Споживчий комплекс, його поняття і види.
3. Фонд споживання населення, його складові частини.
4. Джерела надходження матеріальних благ.
5. Завдання статистики споживання.
6. Кінцеве споживання населенням товарів і послуг: визначення на макроекономічному рівні.
7. Види споживчих витрат населення, їхня характеристика.
8. Статистичні показники кінцевого фактичного споживання населення.
9. Види соціальних нормативів споживання.
10. Поняття цільових нормативів споживання.
11. Раціональні норми споживання, їхнє визначення.
12. Поняття споживчого кошика, його склад.
13. Бюджет прожиткового мінімуму та раціональний споживчий бюджет.
14. Розрахунок середньодушового рівня споживання товарів і послуг.
15. Зміст і розрахунок коефіцієнту задоволення потреб.
16. Поняття і види споживчих послуг.
17. Показники динаміки рівня споживання товарів і послуг.
18. Визначення впливу факторів на зміну фонду споживання.
19. Використання факторних індексів в аналізі споживання.
20. Розрахунок і зміст коефіцієнту еластичності.

Тема 7. Статистика житлових умов та побутового обслуговування населення

1. Поняття домового та житлового фондів.
2. Показники наявності, стану та руху житлового фонду.
3. Показники забезпеченості населення житлом.
4. Показники обслуговування та фінансування житлового фонду.

5. Система показників ринку житла.
6. Як поділяються підприємства комунального господарства?
7. Показники роботи водопроводу та каналізації.
8. Показники діяльності енергетичних підприємств.
9. Система показників готельного господарства.
10. Як розраховується коефіцієнт ізольованості житла?
11. Як розраховується коефіцієнт комфортабельності житла?
12. Основні показники торговельного обслуговування.
13. Основні показники обслуговування населення підприємствами громадського харчування.
14. Як розраховується коефіцієнт рухомості населення?
15. Показники забезпечення населення послугами зв'язку.

Тема 8. Статистика охорони здоров'я та медичного обслуговування населення

1. Яка система показників здоров'я населення, основні групи та їх взаємозв'язок?
2. Наведіть систему демографічних показників, формули, особливості використання.
3. Поясніть терміни «захворюваність», «хвороба», «ураженість», «поширеність», «хворобливість».
4. Назвіть джерела інформації про стан здоров'я населення.
5. Назвіть основні фактори, які визначають доступність медичної допомоги.
6. Дайте визначення поняття «інвалідність».
7. Що вивчає статистика мережі охорони здоров'я?
8. Наведіть систему показників діяльності закладів охорони здоров'я.
9. На базі якої класифікації здійснюється статистична розробка даних про захворюваність населення?

Тема 9. Статистика освіти

1. Поняття освіти та грамотності населення.
2. Інформаційна база дослідження рівня освіти та грамотності.
3. Рівні освіти населення згідно з класифікацією ЮНЕСКО.
4. Узагальнюючі показники рівня освіти, методи їх обчислення.
5. Як розраховується коефіцієнт грамотності населення?
6. Поняття освітнього потенціалу.
7. Як розраховуються показники забезпечення дітей постійними дошкільними закладами та місцями у них?
8. Показники статистики шкільної освіти.
9. Показники охоплення населення освітою.

Тема 10. Статистика культури, мистецтва та відпочинку

1. Інформаційна база для статистичного дослідження розвитку культури та мистецтва
2. Поняття культури та об'єкти статистики культури та мистецтва.
3. Статистичні показники, що характеризують діяльність бібліотек.
4. Статистичні показники, що характеризують діяльність музеїв.
5. Статистичні показники забезпеченості населення інформацією.

6. Статистичні показники діяльності театрів та кінотеатрів.
7. Статистичні показники діяльності кінотеатрів.
8. Як розраховується показник навантаження глядацьких залів?
9. Як розраховують ступінь використання санаторії та закладів відпочинку?
10. Як розраховують ступінь популярності окремих видів спорту?
11. Коефіцієнт рівномірності розподілу закладів культури та мистецтва і методика його розрахунку.
12. Джерела інформації про споживання фізкультурно-спортивних послуг
13. Показники, що характеризують ринок туристичних послуг.

Тема 11. Статистика безпеки та дотримання прав людини

1. Предмет і об'єкт моральної статистики.
2. Основні завдання моральної статистики.
3. Джерела одержання даних про моральну статистику.
4. Правова статистика та її підрозділи.
5. Система показників цивільно-правової статистики.
6. Законодавча база захисту суспільного порядку.
7. Злочинність та її характеристики.
8. Статистична оцінка поширеності злочинності.
9. Індекс тяжкості злочину і методика його розрахунку.
10. Методи вивчення взаємозв'язків правопорушень з іншими соціальними явищами.
11. Основні чинники, що впливають на стан громадського порядку.
12. Коефіцієнт розкриття злочинів і методика його розрахунку.

Тема 12. Статистика навколишнього середовища

13. Поняття навколишнього середовища та його компоненти.
14. Предмет статистики навколишнього середовища.
15. Система законодавства України про охорону навколишнього середовища.
16. Джерела інформації про навколишнє середовище.
17. Система показників статистики навколишнього середовища.
18. Нормативні поняття якості природних компонентів.
19. Показники стану і використання водних ресурсів.
20. Основні поняття водокористування.
21. Види джерел забруднення атмосфери.
22. Показники стану та охорони атмосферного повітря.
23. Критерії якості атмосферного повітря.
24. Земельні ресурси, їхній склад і основні поняття.
25. Показники стану і забруднення земель.
26. Інтегральні показники якості навколишнього середовища.

Тема 13. Статистика громадської думки

1. Поняття і функції громадської думки.
2. Джерела інформації для дослідження громадської думки.
3. Сутність моніторингу громадської думки.
4. Етапи організації дослідження громадської думки.
5. Об'єкт і одиниця спостереження при дослідженні громадської думки.
6. Поняття і види опитування населення.

7. Види і різновиди шкал вимірювання варіантів відповідей в анкетах.
8. Ієрархічні рівні вивчення громадської думки.
9. Види співвідношення оцінок респондентів за результатами опитування.
10. Розрахунок і зміст коефіцієнтів асоціації та контингенції.
11. Використання критерію χ^2 для аналізу результатів опитування населення.

3.ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

3.1.Варіанти завдань та завдання відповідно обраного варіанту

Таблиця 1 – Розподіл завдання за варіантами

Варіант	Період дослідження	Області
1	2007-2010 рр.	Вінницька, Волинська, Запорізька, Івано-Франківська
2	2008-2011 рр.	Дніпропетровська, Житомирська, Київська, Львівська
3	2009-2012 рр.	Донецька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Миколаївська
4	2010-2013 рр.	Волинська, Дніпропетровська, Одеська, Рівненська
5	2011-2014 рр.	Закарпатська, Полтавська, Сумська, Харківська
6	2012-2015 рр.	Запорізька, Львівська, Тернопільська, Херсонська
7	2013-2016 рр.	Вінницька, Рівненська, Хмельницька, Чернівецька
8	2014-2017 рр.	Київська, Полтавська, Херсонська, Черкаська
9	2007-2010 рр.	Донецька, Сумська, Хмельницька, Чернівецька
10	2008-2011 рр.	Кіровоградська, Тернопільська, Харківська, Черкаська
11	2009-2012 рр.	Миколаївська, Рівненська, Черкаська, Чернівецька
12	2010-2013 рр.	Дніпропетровська, Закарпатська, Львівська, Черкаська
13	2011-2014 рр.	Житомирська, Миколаївська, Тернопільська, Чернівецька
14	2012-2015 рр.	Луганська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька
15	2013-2016 рр.	Вінницька, Львівська, Херсонська, Чернігівська
16	2014-2017 рр.	Київська, Одеська, Харківська, Чернігівська
17	2007-2010 рр.	Закарпатська, Запорізька, Сумська, Черкаська
18	2008-2011 рр.	Волинська, Житомирська, Хмельницька, Черкаська
19	2009-2012 рр.	Закарпатська, Івано-Франківська, Харківська, Черкаська
20	2010-2013 рр.	Донецька, Кіровоградська, Львівська, Полтавська

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ 1 «ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ СТАТИСТИКИ» Методичні рекомендації

1. Розмах варіації

$$R_x = X_{\max} - X_{\min},$$

де X_{\max} , X_{\min} , – максимальне і мінімальне значення (варіантів) ознаки, що досліджувалась.

2. Середня арифметична

$$\bar{X}_a = \frac{\sum_{i=1}^n x_i}{n};$$

де x_i – окремі значення ознаки, досліджуваної в статистичному ряду;

i – порядковий номер ознаки, $i = 1, 2, \dots, n$.

3. Середня гармонійна

$$\bar{X}_h = \frac{n}{\sum_{i=1}^k \frac{1}{x_i}}$$

4. Середня геометрична

$$\bar{X}_g = \sqrt[n]{x_1 * x_2 * \dots * x_{n-1} * x_n} = \sqrt[n]{\prod x_n}$$

5. Середня квадратична

$$\bar{X}_q = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n x_i^2}{n}}$$

6. Абсолютний приріст ряду динаміки

а) за ланцюговим способом

$$\Delta Y_i = Y_i - Y_{i-1},$$

де Y_i – поточний рівень ряду динаміки;

Y_{i-1} – попередній рівень ряду динаміки.

б) за базисним способом

$$\Delta Y_i = Y_i - Y_0,$$

де Y_0 – базисний або початковий рівень ряду динаміки.

7. Темпи росту ряду динаміки

а) за ланцюговим способом

$$T_i = \frac{Y_i}{Y_{i-1}} \cdot 100, \%$$

б) за базисним способом

$$T_i = \frac{Y_i}{Y_0} \cdot 100, \%$$

ЗАВДАННЯ

За даними табл. 2 необхідно за варіантами, наведеними у табл. 1 розрахувати:

- 1) розмах варіації окремо для років та областей у розрізах років (по вертикалі та по горизонталі);
- 2) середню арифметичну середньомісячної заробітної плати окремо для років та областей у розрізах років (по вертикалі та по горизонталі);
- 3) середню геометричну середньомісячної заробітної плати окремо для років та областей у розрізах років (по вертикалі та по горизонталі);
- 4) середню квадратичну середньомісячної заробітної плати окремо для років та областей у розрізах років (по вертикалі та по горизонталі);
- 5) абсолютний приріст середньомісячної заробітної плати для кожної з обраних областей за варіантом (по горизонталі);
- 6) темпи росту середньомісячної заробітної плати для кожної з обраних областей за варіантом (по горизонталі);
- 7) темпи приросту середньомісячної заробітної плати для кожної з обраних областей за варіантом (по горизонталі).

Таблиця 2 – Середньомісячна заробітна плата найманих працівників, грн.

Області	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Україна	1294,27	1709,82	1789,23	2239	2633	3026	3265	3480	4195	5183	7104	8865
Вінницька	879,19	1168,31	1258,59	1782	2074	2432	2651	2810	3396	4189	6121	7801
Волинська	872,76	1171,07	1139,59	1692	1994	2339	2580	2721	3291	4047	5849	7324
Дніпропетровська	1444,92	1812,23	1885,59	2369	2790	3138	3336	3641	4366	5075	6939	8862
Донецька	1546,24	2042,69	2132,66	2549	3063	3496	3755	3858	4980	5989	7764	9686
Житомирська	893,73	1193,64	1245,92	1785	2071	2369	2561	2763	3271	4000	5836	7372
Закарпатська	900,26	1180,44	1248,83	1846	2069	2351	2553	2744	3381	4298	6355	8070
Запорізька	1314,08	1684,5	1683,98	2187	2607	2927	3142	3432	4200	5080	6863	8726
Івано-Франківська	972,72	1223,78	1231,38	1927	2213	2539	2679	2875	3402	4202	6074	7551
Київська	1260,81	1698,99	1896,99	2295	2761	3157	3351	3489	4153	5229	7188	9097
Кіровоградська	832,04	1121,83	1210,48	1815	2114	2428	2608	2789	3282	3974	5792	7191
Луганська	1283,52	1719,2	1822,72	2271	2742	3090	3337	3377	3427	4637	5862	7365
Львівська	1116,75	1459,53	1507,6	1941	2244	2578	2789	2961	3646	4559	6391	8001
Миколаївська	1087,49	1442,23	1634,7	2122	2448	2822	3094	3344	3984	4887	6709	8160
Одеська	1137,79	1501,22	1633,7	2046	2387	2700	2947	3129	3897	4809	6542	8011
Полтавська	1142,27	1502,11	1524,19	2102	2481	2850	2988	3179	3783	4621	6551	8375
Рівненська	939,16	1249,38	1271,26	1960	2211	2575	2844	3033	3573	4364	6013	7469
Сумська	999,2	1329,78	1453,44	1866	2177	2503	2702	2877	3449	4131	5946	7324
Тернопільська	767,1	1059,46	1100,96	1659	1871	2185	2359	2527	2994	3695	5554	6969
Харківська	1113,68	1473,65	1560,16	2060	2407	2753	2975	3143	3697	4448	6244	7657
Херсонська	866,47	1160,58	1243,56	1733	1970	2269	2464	2617	3123	4046	5842	7058
Хмельницька	859,55	1156,41	1192,48	1786	2075	2425	2641	2878	3371	4043	5938	7346
Черкаська	973,27	1314,67	1339,13	1835	2155	2508	2682	2829	3360	4148	6042	7478
Чернівецька	867,58	1156,75	1222,71	1772	1985	2329	2484	2578	3050	3828	5621	6991
Чернігівська	862,99	1150,49	1224,87	1711	1974	2308	2504	2690	3295	4002	5636	6995

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ 2
«СТРУКТУРА НАСЕЛЕННЯ ЗА ВІКОМ ТА СТАТТЮ»

Завдання

За даними табл. 3 необхідно:

1. Розрахувати структуру всього населення (обидві статі) за віком за рік.
2. Побудувати статево-вікову піраміду з розміром вікового діапазону чотири роки (0-4; 5-9; ... 75-79; понад 80 років) та шкалою чисельності у тис. осіб.

Таблиця 3 – Чисельність постійного населення за віком та статтю, осіб

Вік	на 1 січня 2019 р.		на 1 січня 2018 р.		на 1 січня 2017 р.	
	обидві статі	чоловіки	обидві статі	жінки	чоловіки	жінки
1	2	3	4	5	6	7
Усього	41 983 564	19 455 272	42 216 766	22 658 586	19 644 580	22 770 325
у тому числі у віці, років	<i>Варіанти 1-7</i>		<i>Варіанти 8-14</i>		<i>Варіанти 15-20</i>	
до 1 року	334 177	172 458	361 789	175 540	203 793	190 833
1	361 703	186 163	394 316	190 704	211 045	197 600
2	394 186	203 540	408 532	197 562	237 929	224 336
3	408 454	210 932	462 137	224 277	242 802	228 506
4	462 009	237 784	471 199	228 464	251 201	236 030
5	471 066	242 658	487 123	235 993	242 467	227 967
6	486 963	251 052	470 302	227 890	239 738	225 856
7	470 167	242 321	465 514	225 812	247 603	232 042
8	465 373	239 621	479 558	231 999	246 238	231 335
9	479 400	247 474	477 474	231 298	226 623	214 511
10	477 348	246 093	441 059	214 495	220 944	210 020
11	440 920	226 490	430 887	209 978	205 363	193 450
12	430 777	220 847	398 720	193 413	205 461	194 569
13	398 591	205 231	399 954	194 548	196 045	185 932
14	399 845	205 344	381 926	185 914	188 298	176 999
15	381 780	195 924	365 209	176 981	180 859	170 565
16	365 174	188 177	351 393	170 569	185 990	175 922
17	351 770	181 039	362 205	176 019	188 144	178 590
18	364 263	187 549	368 336	179 078	199 959	191 425
19	371 611	191 522	393 500	192 029	210 527	199 650
20	395 512	202 877	411 514	200 108	229 118	216 485
21	412 596	212 168	445 723	216 597	239 503	225 537
22	446 051	229 313	464 281	225 470	249 094	234 150
23	464 325	238 905	482 355	233 980	262 233	248 188
24	482 039	248 189	509 637	247 985	280 918	266 346
25	509 278	261 431	546 341	266 164	299 374	284 191
26	546 093	280 011	582 797	284 077	313 398	298 552
27	582 414	298 410	611 096	298 394	326 497	312 544
28	610 605	312 364	638 355	312 426	345 782	332 446
29	637 709	325 462	677 361	332 287	356 606	343 069
30	676 550	344 493	698 733	342 871	377 087	365 195
31	697 638	355 084	741 196	364 935	364 603	355 062
32	739 891	375 314	718 508	354 801	372 641	363 038
33	717 043	362 663	734 367	362 715	376 464	368 133

1	2	3	4	5	6	7
34	732 871	370 613	743 118	367 803	342 549	334 493
35	741 225	373 938	675 531	334 104	327 960	327 331
36	673 669	340 084	653 759	326 940	334 798	334 485
37	651 790	325 432	667 400	333 962	314 568	316 292
38	665 256	331 942	628 973	315 779	309 988	315 973
39	626 674	311 542	623 854	315 414	297 602	307 015
40	621 360	306 595	602 372	306 413	312 866	323 495
41	599 760	294 057	634 056	322 915	303 838	319 180
42	631 356	309 204	620 601	318 522	294 323	311 309
43	617 637	299 936	602 877	310 582	286 146	303 723
44	599 750	290 025	587 140	302 993	293 019	314 366
45	583 943	281 799	604 581	313 573	290 310	310 935
46	601 258	288 615	598 111	310 065	286 619	308 488
47	594 574	285 511	591 828	307 611	260 553	285 635
48	588 150	281 539	543 027	284 748	262 840	290 464
49	539 489	255 738	549 883	289 547	256 572	288 226
50	545 829	257 369	540 919	287 181	290 310	310 935
51	536 628	250 625	555 788	296 697	286 619	308 488
52	551 301	255 845	548 667	295 429	260 553	285 635
53	544 106	249 923	571 144	309 729	262 840	290 464
54	566 013	257 745	607 217	332 060	256 572	288 226
55	601 223	270 733	618 382	340 567	262 022	297 829
56	611 682	272 966	639 060	352 807	256 251	296 576
57	632 090	281 179	658 082	365 746	264 837	311 045
58	650 228	286 686	623 390	350 588	279 060	333 552
59	615 271	267 147	613 864	347 866	282 185	342 221
60	604 901	259 818	582 590	333 426	290 839	354 529
61	573 214	242 615	574 648	332 184	297 343	367 794
62	565 190	236 032	530 112	309 794	278 088	352 696
63	520 466	213 808	539 149	318 175	271 496	350 322
64	528 788	214 275	485 976	290 001	254 987	335 932
65	475 843	189 386	501 423	302 232	248 445	334 890
66	490 063	191 907	493 016	298 194	226 389	312 671
67	480 965	187 246	481 354	293 508	227 425	321 405
68	468 982	180 337	488 077	302 423	202 048	293 211
69	473 774	177 188	400 651	249 945	205 987	305 914
70	388 285	143 518	347 745	220 123	201 870	302 297
71	336 192	121 192	330 123	212 546	195 133	297 971
72	318 406	111 248	213 082	139 598	193 619	307 848
73	205 152	69 387	237 472	158 533	157 589	254 805
74	226 851	73 529	208 152	140 106	133 813	224 800
75	198 152	63 171	259 397	176 816	123 737	217 524
76	245 904	76 377	335 004	227 786	77 479	143 022
77	317 261	99 323	328 293	225 131	84 158	163 586
78	309 179	94 881	334 278	234 596	72 744	144 936
79	312 199	90 760	331 301	234 156	88 760	183 513
80 і старше	1 787 343	493 583	1 677 902	1 214 299	424 255	1 122 931

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ 3 «ПОКАЗНИКИ ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ І ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ»

Завдання

За даними табл. 4 розрахувати коефіцієнти народжуваності, смертності, природного приросту, шлюбності, розірвання шлюбів. Розрахувати питому вагу: народжених і померлих; осіб, що вступили у шлюб та тих, що розірвали шлюб. Зробити висновки стосовно інтенсивності показників природного руху населення України. Розрахувати яким мало б бути народження у кожному році, щоб у останньому році діапазону дослідження можливо було досягти чисельності населення на кінець 1991 р. Розподіл даних по варіантам наведено у табл. 5. Зробити ґрунтовні висновки за всіма проведеними розрахунками.

Таблиця 4 – Народження, смерті, шлюби та розірвання шлюбів у 1991-2018 рр., осіб

Рік	Чисельність населення на кінець року	Народження	У тому числі		Смерті	Шлюби	Розірвання шлюбів
			живонародження	мертвонародження			
1991	51 944 400	636 151	630 813	5 338	669 960	493 067	200 810
1992	52 056 600	601 603	596 785	4 818	697 110	394 075	222 630
1993	52 244 100	561 457	557 467	3 990	741 662	427 882	218 974
1994	52 114 400	525 252	521 545	3 707	764 669	399 152	207 577
1995	51 728 400	496 270	492 861	3 409	792 587	431 731	198 300
1996	51 297 100	470 429	467 211	3 218	776 717	307 543	193 030
1997	50 818 400	445 547	442 581	2 966	754 151	345 013	188 232
1998	50 370 800	421 835	419 238	2 597	719 954	310 504	179 688
1999	49 918 100	391 561	389 208	2 353	739 170	344 888	175 781
2000	49 429 800	387 202	385 126	2 076	758 082	274 523	197 274
2001	48 923 200	378 308	376 478	1 830	745 952	309 602	181 334
2002	48 003 500	392 525	390 688	1 837	754 911	317 228	183 538
2003	47 658 315	410 558	408 589	1 969	765 408	370 966	177 183
2004	47 280 800	429 245	427 259	1 986	761 261	278 225	173 163
2005	46 958 740	428 328	426 086	2 242	781 961	332 143	183 455
2006	46 646 000	462 682	460 368	2 314	758 092	354 959	179 123
2007	46 372 700	475 727	472 657	3 070	762 877	416 427	178 364
2008	46 143 700	514 005	510 589	3 416	754 460	321 992	166 845
2009	45 962 900	515 876	512 525	3 351	706 739	318 198	145 439
2010	45 778 500	500 989	497 689	3 300	698 235	305 933	126 068 ¹
2011	45 644 419	505 753	502 595	3 158	664 588	355 880	182 490
2012	45 560 251	523 935	520 705	3 230	663 139	278 276	168 508
2013	45 439 822	506 823	503 657	3 166	662 368	304 232	164 939
2014	42 928 900	468 702	465 882	2 820	632 296	294 962	130 673
2015	42 760 500	414 218	411 781	2 437	594 796	299 038	129 373
2016	42 584 500	399 281	397 037	2 244	583 631	229 453	129 997
2017	42 386 403	366 123	363 987	2 136	574 123	249 522	128 734
2018	42 153 201	337 825	335 874	1 951	587 665	228 411	153 949

Таблиця 5 – Розподіл інтервалів років за варіантами

Варіант	Період дослідження	Варіант	Період дослідження
1	1992-2002 рр.	11	2002-2012 рр.
2	1993-2003 рр.	12	2003-2013 рр.
3	1994-2004 рр.	13	2004-2014 рр.
4	1995-2005 рр.	14	2005-2015 рр.
5	1996-2006 рр.	15	2006-2016 рр.
6	1997-2007 рр.	16	2007-2017 рр.
7	1998-2008 рр.	17	2008-2018 рр.
8	1999-2009 рр.	18	1992, 2000, 2010-2018 рр.
9	2000-2010 рр.	19	1993, 2001, 2010-2018 рр.
10	2001-2011 рр.	20	1994, 2009-2018 рр.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ 4 «ПОКАЗНИКИ ТРУДОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»

Завдання

За даними табл. 6 необхідно розрахувати коефіцієнти трудового заміщення, пенсійного навантаження і загального трудового навантаження. Варіанти – табл. 7.

Таблиця 6 – Розподіл постійного населення України за окремими віковими групами

Роки	тис. осіб								
	всього населення	0-14 років	0-15 років	0-17 років	16-59 років	15-64 роки	18 років і старше	60 років і старше	65 років і старше
1990	51556,5	11084,2	11814,3	13305,0	30291,4	34297,7	38251,5	9450,8	6174,6
1991	51623,5	11029,5	11762,1	13225,7	30230,3	34264,9	38397,8	9631,1	6329,1
1992	51708,2	10951,4	11690,8	13148,4	30314,4	34248,7	38559,8	9703,0	6508,1
1993	51870,4	10915,4	11625,0	13101,0	30523,7	34264,6	38769,4	9721,7	6690,4
1994	51715,4	10767,7	11489,8	12937,1	30646,9	34084,4	38778,3	9578,7	6863,3
1995	51300,4	10528,7	11248,4	12668,1	30595,7	33810,6	38632,3	9456,3	6961,1
1996	50874,1	10246,0	10988,6	12416,7	30424,3	33569,1	38457,4	9461,2	7059,0
1997	50400,0	9952,4	10673,4	12124,4	30166,5	33394,8	38275,6	9560,1	7052,8
1998	49973,5	9624,5	10366,0	11823,0	29793,6	33322,4	38150,5	9813,9	7026,6
1999	49544,8	9206,0	10012,6	11469,7	29500,0	33437,2	38075,1	10032,2	6901,6
2000	49115,0	8781,0	9571,9	11116,0	29353,4	33515,1	37999,0	10189,7	6818,9
2001	48663,6	8373,3	9144,8	10740,7	29259,4	33446,3	37922,9	10259,4	6844,0
2002	48240,9	7949,9	8743,7	10307,0	29154,6	33312,4	37933,9	10342,6	6978,6
2003	47823,1	7569,5	8315,9	9878,6	29314,5	33060,2	37944,5	10192,7	7193,4
2004	47442,1	7246,3	7966,1	9503,3	29514,6	32826,5	37938,8	9961,4	7369,3
2005	47100,5	6989,8	7664,8	9129,2	29656,3	32603,5	37971,3	9779,4	7507,2
2006	46749,2	6764,7	7408,3	8802,0	29812,1	32417,4	37947,2	9528,8	7567,1
2007	46465,7	6606,4	7218,1	8536,1	29799,8	32256,2	37929,6	9447,8	7603,1
2008	46192,3	6501,1	7071,0	8325,7	29738,5	32184,5	37866,6	9382,8	7506,7
2009	45963,4	6476,2	7005,0	8186,3	29586,0	32169,8	37777,1	9372,4	7317,4
2010	45782,6	6483,6	6982,6	8081,1	29328,6	32130,2	37701,5	9471,4	7168,8
2011	45598,2	6496,0	6975,7	8003,3	29090,1	32137,0	37594,9	9532,4	6965,2
2012	45453,3	6531,5	6993,1	7971,6	28842,2	31993,3	37481,7	9618,0	6928,5
2013	45372,7	6620,6	7047,7	7990,4	28622,9	31846,8	37382,3	9702,1	6905,3
2014	45245,9	6710,7	7120,1	8009,9	28372,5	31606,4	37236,0	9753,3	6928,8
2015	42759,7	6449,2	6816,0	7614,7	26613,3	29634,7	35145,0	9330,4	6675,8
2016	42590,9	6494,3	6856,3	7614,0	26317,4	29327,7	34976,9	9417,2	6768,9
2017	42414,9	6535,5	6887,0	7615,6	25982,0	29011,9	34799,3	9545,9	6867,5
2018	42216,8	6530,5	6895,7	7609,3	25641,3	28719,0	34607,5	9679,8	6967,3
2019	41983,6	6481,0	6862,8	7579,7	25293,7	28468,0	34403,9	9827,1	7034,6

Таблиця 7 – Розподіл інтервалів років за варіантами

Варіант	Період дослідження	Варіант	Період дослідження
1	1992-2002 рр.	11	2002-2012 рр.
2	1993-2003 рр.	12	2003-2013 рр.
3	1994-2004 рр.	13	2004-2014 рр.
4	1995-2005 рр.	14	2005-2015 рр.
5	1996-2006 рр.	15	2006-2016 рр.
6	1997-2007 рр.	16	2007-2017 рр.
7	1998-2008 рр.	17	2008-2018 рр.
8	1999-2009 рр.	18	1990-2000 рр.
9	2000-2010 рр.	19	1991-2001 рр.
10	2001-2011 рр.	20	1994, 2009-2018 рр.

За результатами розрахунків зробити висновки та визначити, якою має бути народжуваність сьогодні, щоб через 30 років показники трудового навантаження в Україні покращилися. Розрахувати за формулою середньої зваженої середній вік населення країни для кожного з років у діапазоні варіанту та побудувати діаграму зміни середнього віку населення України. Зробити ґрунтовні висновки за всіма проведеними розрахунками.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ 5 «ПОКАЗНИКИ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ І РОБОЧОЇ СИЛИ»

Завдання

За даними табл. 8-10 розрахувати міграційний приріст населення та коефіцієнти прибуття, вибуття, інтенсивності міграційного приросту, інтенсивності міграційного обороту, ефективності міграції, відносне сальдо міграції для всіх трьох статистичних вибірок. Розрахувати частку міжнародної трудової міграції у відповідних показниках загальної міграції населення. Розподіл даних по варіантам наведено у табл. 11. Зробити ґрунтовні висновки за всіма проведеними розрахунками. Представити графічне зображення динаміки трьох на вибір показників за діапазоном років за варіантом.

Таблиця 8 – Міграційні потоки всього населення України, осіб

Рік	Усі потоки міграції		У т. ч. міждержавна міграція	
	кількість прибулих	кількість вибулих	кількість прибулих	кількість вибулих
2002	760 005	793 796	42 473	76 264
2003	762 033	786 243	39 489	63 699
2004	789 379	796 994	38 567	46 182
2005	763 222	758 639	39 580	34 997
2006	765 882	751 637	44 227	29 982
2007	758 292	741 454	46 507	29 669
2008	710 790	695 869	37 323	22 402
2009	642 819	629 372	32 917	19 470
2010	683 449	667 316	30 810	14 677
2011	669 397	652 301	31 684	14 588
2012	726 226	664 382	76 361	14 517
2013	675 942	644 029	54 100	22 187
2014	542 506	519 914	42 698	21 599
2015	533 278	519 045	30 659	21 409
2016	256 808	246 188	14 311	6 465
2017	442 287	430 290	28 360	20 234
2018	629 276	610 687	39 307	24 252

Таблиця 9 – Міграційні потоки міського населення України, осіб

	Усі потоки міграції		У т. ч. міждержавна міграція	
	кількість прибулих	кількість вибулих	кількість прибулих	кількість вибулих
2002	530 601	539 715	32 715	62 635
2003	541 887	534 085	31 087	51 586
2004	575 095	537 960	30 344	37 152
2005	556 363	500 669	30 484	27 621
2006	547 922	499 471	35 299	23 402
2007	541 330	497 752	37 361	23 167
2008	508 610	467 861	28 960	17 900
2009	455 322	425 390	24 740	15 635
2010	479 417	458 035	23 173	11 938
2011	468 723	447 407	23 885	12 194
2012	526 695	461 223	67 948	12 350
2013	491 234	451 230	46 342	19 873
2014	387 349	367 756	36 205	19 229
2015	360 429	358 135	25 575	18 681
2016	162 740	170 780	11 926	5 204
2017	306 759	302 678	24 592	18 167
2018	430 920	401 589	34 404	20 643

Таблиця 10 – Міграційні потоки сільського населення України, осіб

	Усі потоки міграції		У т. ч. міждержавна міграція	
	кількість прибулих	кількість вибулих	кількість прибулих	кількість вибулих
2002	229 404	254 081	9 758	13 629
2003	220 146	252 158	8 402	12 113
2004	214 284	259 034	8 223	9 030
2005	206 859	257 970	9 096	7 376
2006	217 960	252 166	8 928	6 580
2007	216 962	243 702	9 146	6 502
2008	202 180	228 008	8 363	4 502
2009	187 497	203 982	8 177	3 835
2010	204 032	209 281	7 637	2 739
2011	200 674	204 894	7 799	2 394
2012	199 531	203 159	8 413	2 167
2013	184 708	192 799	7 758	2 314
2014	155 157	152 158	6 493	2 370
2015	172 849	160 910	5 084	2 728
2016	94 068	75 408	2 385	1 261
2017	135 528	127 612	3 768	2 067
2018	198 356	209 098	4 903	3 609

Таблиця 11 – Розподіл інтервалів років за варіантами

Варіант	Період дослідження	Варіант	Період дослідження
1	2002-2010 рр.	11	2003-2011 рр.
2	2003-2011 рр.	12	2004-2012 рр.
3	2004-2012 рр.	13	2005-2013 рр.
4	2005-2013 рр.	14	2006-2014 рр.
5	2006-2014 рр.	15	2007-2015 рр.
6	2007-2015 рр.	16	2008-2016 рр.
7	2008-2016 рр.	17	2009-2017 рр.
8	2009-2017 рр.	18	2010-2018 рр.
9	2010-2018 рр.	19	2003-2011 рр.
10	2002-2010 рр.	20	2006-2014 рр.

3.2. Вимоги до оформлення та написання розрахунково-графічної роботи

Структура розрахунково-графічної роботи

РГР умовно поділяють на три частини: теоретичну частину, аналізуючу частину, список використаних джерел.

Теоретична частина повинна мати в собі розкриття двох теоретичних питань з посиланнями та відповідним оформленням. Відсоток плагіату не повинен перевищувати 20-30%.

Аналізуюча частина містить в собі розкриття третього питання, яке повинно відобразити аналіз, пропозиції чи перспективи згідно питання, яке відповідає варіанту залікової книжки. Інформація повинна супроводжуватися статистикою за період не менше 5 років, яка повинна відображатись графічно (Додаток Г) та таблично (Додаток Д).

Список використаних джерел. Оформлюється відповідно <https://vak.in.ua> в обсягах не менше 5 джерел.

Структурні елементи «титульний лист» (Додаток А), «зміст» (Додаток Б), «теоретичне питання 1», «теоретичне питання 2», «висновки», «перелік використаних джерел» (Додатки В) є обов'язковими.

Розрахунково-графічна робота виконується державною мовою.

Шрифт в таблицях та рисунках **Times New Roman – 12.**

Підпис назв до рисунків та таблиць в додатку Г та Д.

Міжрядковий інтервал в тексті – 1,5.

Поля: верхнє, нижнє, праве по 2 мм, ліве – 2,5 мм.

Нумерація сторінок **обов'язкова.**

Обсяг сторінок РГР не менше 15 ст. та не більше 25 ст.

4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

4.1. Підготовка до виконання контрольної роботи

Виконання контрольної роботи з дисципліни «Соціальна і демографічна статистика» передбачає письмове розв'язання завдань за відповідним варіантом. Кожен варіант включає 3 завдання з тематики, визначеної навчальною програмою з дисципліни, за якою пишеться контрольна робота.

Для студентів, які навчаються на заочному відділенні факультету гуманітарних технологій, спеціальність 232 «Соціальне забезпечення» передбачена методика розподілу варіантів контрольних робіт, в основу якої покладено принцип визначення варіанту за останньою цифрою залікової книжки.

Остання цифра залікової книжки	№ відповідного варіанта
0	1
1	2
2	3
3	4
4	5
5	6
6	7
7	8
8	9
9	10

Контрольна робота з дисципліни «Соціальна і демографічна статистика» складається з **трьох теоретичних питань, які потребують глибокої відповіді.**

Відповіді мають бути повними та обґрунтованими на всі теоретичні завдання, що передбачені конкретним варіантом контрольної роботи.

Висновки необхідно робити з посиланням на конкретне літературне чи наукове джерело.

Запис умови завдань, передбачених варіантом, є обов'язковим. Контрольна робота повинна мати самостійний характер. Недопустимо запозичення тексту, фактичних даних із літературних джерел без посилання на них. **Тому контрольні роботи, написані без врахування цих вимог, викладачем перевірятися не будуть.**

Студент може спиратися у своїй роботі на відповідну навчальну і монографічну літературу з даної проблеми. При цьому, якщо він наводить цитату чи запозичує із літературного джерела якесь теоретичне положення (наприклад, визначення, висновки дослідження, думку автора літературного джерела з того чи іншого питання тощо), то обов'язково треба робити посилання на літературне джерело.

4.2.Оформлення контрольної роботи

Контрольна робота виконується державною (українською) мовою. Обсяг контрольної роботи **не повинен перевищувати 25 сторінок комп'ютерного тексту.** Шрифт в таблицях та рисунках **Times New Roman – 12.** Підпис назв до **рисунків та таблиць в додатку Г та Д.** Поля: верхнє, нижнє, праве по 2 мм, ліве – 2,5 мм. Нумерація сторінок **обов'язкова.** Міжрядковий інтервал в тексті – **1,5.** Відсоток плагіату **не повинен перевищувати 20-30%.**

Список використаних джерел. Оформлюється відповідно <https://vak.in.ua>

Контрольна робота має бути оформлена належним чином.

Контрольна робота має бути виконана і направлена для перевірки протягом міжсесійного періоду, тобто навчального року, протягом якого здійснюється робота студента над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача, але **не пізніше як за 30 днів до початку сесії** для студентів заочної форми навчання, передбаченої навчальним планом.

4.3.Порядок зарахування контрольних робіт

Контрольна робота оцінюється за чотирибальною національною шкалою та в балах за кредитно-трансфертною системою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

90-100 балів – **відмінно (A);**

82-89 балів – **добре (B);**

75-81 балів – **добре (C);**

68-74 балів – **задовільно (D);**

60-67 балів – **задовільно (E);**

35-59 балів – **незадовільно з можливістю повторного складання (FX);**

1-34 балів – **незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F).**

У разі отримання незадовільної оцінки, студент повинен усунути виявлені недоліки і повторно захистити її в установленій викладачем термін.

Студент, який не виконав контрольної роботи або якщо його робота не зарахована за результатами її виконання, не допускається до семестрового контролю з дисципліни.

4.4.Варіанти контрольної роботи

Варіант 0

1. Цілі та завдання статистичного спостереження населення.
2. Переписи населення.
3. Основні принципи проведення переписів населення.

Варіант 1

1. Абсолютна чисельність населення.
2. Структура населення.
3. Статева структура населення.

Варіант 2

1. Демографічне поняття народжуваності.
2. Показники народжуваності.
3. Індексний аналіз народжуваності.

Варіант 3

1. Демографічна сітка.
2. Методи побудови таблиць смертності.
3. Метод Граунта. Прямий метод (метод Лапласа).

Варіант 4

1. Цілі та завдання демографічного прогнозування.
2. Історія демографічних прогнозів.
3. Класифікація демографічних прогнозів.

Варіант 5

1. Поняття категорії «Рівень життя населення» і завдання статистичного вивчення.
2. Обстеження умов життя домогосподарств як основна інформаційна база для вивчення рівня життя населення.
3. Соціальні стандарти та гарантії.

Варіант 6

1. Поняття та завдання соціального захисту населення.
2. Види соціального забезпечення і соціальної допомоги.
3. Показники статистики пенсійного забезпечення населення.

Варіант 7

1. Поняття потреб і споживчих комплексів.
2. Споживання населення на макрорівні.
3. Нормативи споживання і споживчі бюджети.

Варіант 8

1. Поняття житлового фонду та завдання статистики житлово-комунального обслуговування.
2. Основні показники статистики житлового фонду.

3. Показники оцінки населенням житлових умов.

Варіант 9

1. Поняття, соціально-економічне значення та завдання статистики культури і мистецтва.
2. Система показників закладів культури і мистецтва.
3. Статистика засобів масової інформації.

Варіант 10

1. Поняття громадської думки й соціальне значення її статистичного вивчення. Організація вибіркового спостереження громадської думки.
2. Показники статистики громадської думки.
3. Статистичні методи вивчення громадської думки.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254 к / 96-ВР (Редакція станом на 30.09.2016). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» від 05.10.2000 № 2017-III. Поточна редакція від 07.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14/>
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-VI у редакції Закону України від 08.07.2011 № 3668-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
4. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 06.12.1992. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1788-12>.
5. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
6. Закон України «Про музеї та музейну справу» від 24.02.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/249/95-%D0%B2%D1%80>.
7. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991. Редакція від 01.01.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1264-12>.
8. Житловий кодекс України з постатейними матеріалами. Київ, 2016.
9. Кримінальний кодекс України. Київ: Парламентське вид-во, 2001. 143 с.
10. Демографічна та соціальна статистика / Доходи та умови життя. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 25 с.
11. Економічна активність населення України 2015. Статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 201 с.
12. Заклади культури, мистецтва, фізкультури та спорту України у 2015 році. Статистичний бюлетень. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 106 с.
13. Методика формування вибірових сукупностей для проведення у 2014-2018 роках вибірових обстежень населення (домогосподарств): умов життя домогосподарств, економічної активності населення та сільськогосподарської діяльності населення к сільській місцевості. Київ: Держана служба статистики України, 2013. 204 с.

14. Методологічні положення з організації державного статистичного спостереження «Обстеження умов життя домогосподарств». Київ: Державний комітет статистики України, 2011. 41 с.
15. Методика комплексної оцінки бідності. Затверджена Наказом Міністерства соціальної політики України, Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Національної академії наук України 08.10.2012 року № 629. Київ, 13 с.
16. Оксамитна С., Стукало С. Динаміка соціально-класової самоідентифікації населення України. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін. Збірник наукових праць. Випуск 1 (15), том 1. Київ: Інститут соціології НАН, 2014. 212 с.
17. Підгорний А.З., Милашко О.Г. Статистика туризму: навчальний посібник. Одеса: ОНЕУ, 2014. 204 с.
18. Підгорний А.З., Самотоєнкова О.В. Статистика ринків: навчальний посібник. Одеса: Атлант, 2015. 408 с.
19. Самотоєнкова О.В., Ольвінська Ю.О. Економічна статистика: навчальний посібник. Одеса: ОДЕУ, 2010. 182 с.
20. Самотоєнкова О.В., Ольвінська Ю.О. Соціальна статистика: навчальний посібник. Одеса: ОДЕУ, 2009. 102 с.
21. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України у 2016 році. Статистичний збірник. Київ: Державна служба статистики України, 2016. 87 с.
22. Социальная статистика. Учебник / Под ред. чл.-кор. РАН И.И. Елисеевой. Москва: Финансы и статистика, 2003. 414 с.
23. Соціальні індикатори рівня життя населення. Статистичний збірник. К.: Державна служба статистики України, 2015. 204 с.

Додаток А
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ГУМАНІТАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з дисципліни:
«Соціальна і демографічна статистика»

Роботу перевірила:
Викладач кафедри
Соціального забезпечення
Джиквас Анна Олексіївна
Оцінка _____ Підпис _____
Дата _____

Робота студента (-ки)

(ПП)
Групи _____
Номер залікової книжки _____
Номер варіанта _____

Черкаси 20__ р.

Додаток Б

ЗМІСТ

	4
Вступ.....	4
1. Зміст практичних занять з дисципліни «Соціальна і демографічна статистика»	4
2. Питання до самостійної роботи відповідно тем дисципліни.....	8
3. Виконання розрахунково-графічної роботи.....	22
3.3. Варіанти завдань та завдання відповідно обраного варіанту.....	22
3.4. Вимоги до оформлення та написання розрахунково-графічної роботи.....	24
4. Методичні рекомендації до виконання контрольної роботи для студентів заочної форми навчання.....	25
4.1. Підготовка до виконання контрольної роботи.....	35
4.2. Оформлення контрольної роботи.....	35
4.3. Порядок зарахування контрольних робіт.....	35
4.4. Варіанти контрольної роботи.....	36
5. Список використаних джерел.....	37
Додаток А.....	

Додаток В

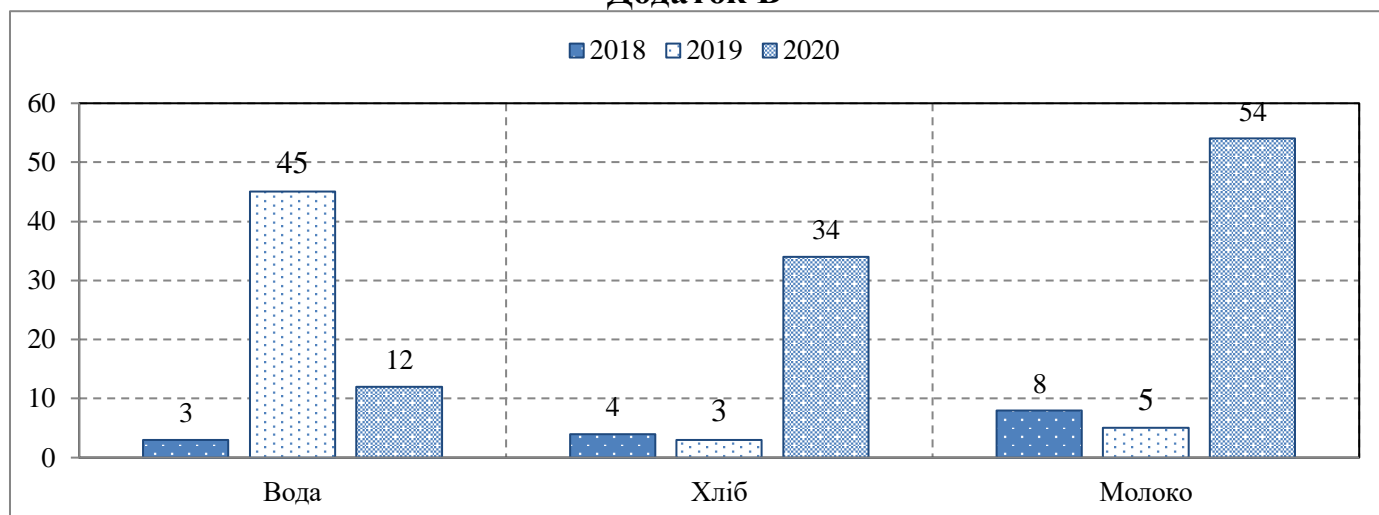

Рис. 1. Вартість продуктів за 2018-2020 рр., грн. [15]

Таблиця 1 – Основні чинники підвищення дітородної активності населення в Україні, за результатами опитування [12]

Чинники	Частка респондентів, які обрали даний фактор, %
Підвищення рівня оплати праці	68,6
Поліпшення житлових умов	47,3
Створення умов для успішного поєднання професійної зайнятості з материнством (батьківством)	23,4
Збільшення одноразової допомоги при народженні дитини	21,8
Запровадження вагомих податкових пільг для сімей з дітьми	21,0